

1

East Sussex, oktober 1942

Mary Jones was vandaag achttien geworden, maar zoals gewoonlijk was het een dag zoals alle andere. Ze had een haastig geschreven kaart en een afwezige knuffel van haar vader gekregen. Haar moeder had helemaal niet laten merken dat er iets bijzonders was.

Mary schudde haar lange donkere haar uit haar gezicht, zette de teleurstelling vastberaden van zich af en liep met een zware, volle boodschappenmand aan haar arm over het smalle landweggetje. Ze was niet verdrietig omdat ze geen cadeautjes had gekregen, want die waren er in de pastorie alleen met Kerstmis, maar omdat haar moeder totaal geen belangstelling voor haar had. Ze zou er inmiddels aan gewend moeten zijn, maar hoe ze ook probeerde zich er niets van aan te trekken, het raakte haar toch nog en de behoefte aan de liefde en goedkeuring van Emmaline maakte haar somber.

Ze liep zo snel ze kon in haar rubberlaarzen over het ruwe weggetje, want er joeg die ochtend een bitterkoude wind over de lege velden en de South Downs. Ze voelde hem in haar gezicht slaan. Haar ogen gingen ervan tranen en ze bleef even staan om die droog te vegen, haar haar in de kraag van haar jas te stoppen en de gebreide sjaal steviger om haar nek en voor haar mond te binden. Ze had bijna een halfuur in de rij gestaan bij de kruidenier in het dorp en ondanks haar handschoenen, dikke jas en wollen sokken had ze ijskoude handen en voeten.

Toen ze de mand weer oppakte en op weg ging naar huis keek ze over de heggen naar de keiharde, omgeploegde akkers en de verre South Downs onder de loodgrijze hemel. Ze had hier haar hele leven ge-

woond en hoewel ze niet echt weg wilde uit deze vertrouwde omgeving, had ze de laatste tijd soms meer gewenst, iets anders en misschien zelfs iets opwindends, dat haar een nieuwe horizon zou bieden. Nu ze achttien was, was het heel goed mogelijk dat ze dat ook zou krijgen, want ze ging niet meer naar school en als ze niet snel besloot wat ze wilde doen voor de oorlogsinspanning, werd ze gewoon ergens aan het werk gezet.

Ze dacht erover na terwijl ze verder sjokte, want er waren verschillende mogelijkheden, zelfs voor eenvoudige en onervaren meisjes als zij. Ze kon landarbeidster worden en gaan werken op de boerderij van Jack Boniface en zijn vader. Dat zou betekenen dat ze elkaar meer zouden zien. Maar zelfs het aanlokkelijke vooruitzicht om elke dag met haar lieve Jack door te brengen maakte het werk niet aantrekkelijker, want ze wist hoe moeilijk het was om voor dag en dauw op te staan en in weer en wind tot na het invallen van de schemering buiten te zijn. Niet iedereen was geschikt om op het land te werken en de stadsmeisjes die af en toe arriveerden zonder enig idee te hebben waar ze aan begonnen, hielden het niet langer dan een paar weken uit. En dat zou haar ook niet lukken.

Dan was er nog kantoorwerk, maar ze kon niet typen en ze kende geen steno. Het idee om in een fabriek te gaan werken trok haar ook niet aan, hoewel het volgens haar beste vriendin Pat Logan, die elke ochtend met een groep andere meisjes uit het dorp de bus naar de fabriek nam, verschrikkelijk leuk was en heel goed betaalde. Ze had Mary verteld dat het ook een goede manier was om vrienden te maken en te genieten van de feesten en dansavonden die in de stad werden gegeven voor de geallieerde troepen. Maar Pat hoefde thuis niet veel te doen en haar moeder vond het kennelijk niet erg dat ze ging dansen en tot laat wegbleef.

Mary bleef weer even staan, slaakte een diepe zucht en hevelde de mand over naar haar andere hand. Het enige wat ze echt goed kon, was zingen en pianospelen en naast het feit dat je daar in een oorlog niet veel aan had, keurden haar ouders het af, tenzij ze het in een klaslokaal of in de kerk deed. Met een bezorgde frons liep ze verder en probeerde

het gevoel dat ze niets waard was te verdrijven door zich op de omgeving te concentreren.

Het dorp Harebridge Green lag tussen de boerderijen en bossen van East Sussex. De smalle weg die er als een rafelig grijs lint doorheen liep, ging in oostelijke richting naar het marktplaatsje Hillney en in westelijke richting naar het gehucht Gorse Green. De afgelegen ligging had het dorp niet beschermd, want het bevond zich precies in de baan van de vijandelijke bommenwerpers die op weg waren naar Londen en de Midlands en dat was te zien aan de kraters in de akkers, de kogelgaten in de muren van de Saksische kerk en de restanten van een boerderij en een schuur, die een voltreffer hadden gekregen.

Mary nam de mand nog eens in de andere hand en wilde dat ze de band van haar fiets had gerepareerd, zodat ze niet zo ver had hoeven lopen, maar ze had gewoon geen tijd gehad. Ze sjouwde langs de dorpsmeent, de gesloten pub met de luiken voor de ramen, de huisjes, de verlaten dorpsschool en de lege speelplaats. Het dorp was niet meer hetzelfde zonder het geluid van spelende kinderen, maar na de eerste twee grote aanvallen was besloten ze naar een veiliger plek te brengen.

Mary's stemming bereikte een nieuw dieptepunt, want ze had altijd onderwijzeres willen worden en had het leuk gevonden om de plaatselijke schooljuffrouw te helpen met de kleintjes en ze mee te laten zingen terwijl zij de aftandse piano bespeelde. Nu werd die bijna niet meer gebruikt en was hij al veel te lang niet meer gestemd, en ze vermoedde dat hij tot de oorlog voorbij was net zo stil zou blijven als de kerkklokken.

Ze was in september naar de kweekschool in Hillney gegaan, maar die was tijdens een vijandelijke aanval getroffen door een bom. Nu de kinderen weg waren en haar opleiding abrupt was afgebroken, wist ze niet wat ze met zichzelf aan moest. Ze had erover gedacht elders te solliciteren naar een functie als onderwijsassistente, maar ze was bang dat haar leeftijd en gebrek aan kwalificaties in haar nadeel zouden werken. Ze kon natuurlijk doorgaan met haar studie en haar diploma halen, maar dan zou ze elke dag een heel eind met de bus of trein naar de

dichtstbijzijnde grote plaats moeten reizen en dat kon ze zich gewoon niet veroorloven. De gedachte om nog eens te proberen haar vader over te halen iets bij te dragen zodat ze op de campus kon wonen was gewoon te ontmoedigend. Hij was in de zestig en hield niet van veranderingen, en hoewel haar moeder haar voor de verandering had gesteund, had hij er niet eens over willen nadenken, want hij vond het gevaarlijk en helemaal niet respectabel voor een jonge vrouw om zo ver van huis te wonen. Mary wist maar al te goed dat hij niet op andere gedachten te brengen was als hij eenmaal een besluit had genomen.

Ze bleef weer even staan en zette de zware mand neer. Het was allemaal heel mooi om plannen te maken en te dromen van een nieuwe horizon, maar in werkelijkheid zat ze hier voorlopig vast. Haar vader had drie parochies onder zijn hoede sinds de oude dominee van Gorse Green was overleden en nu de gezondheid van Emmaline achteruitging, rekende hij erop dat zij hem hielp met zijn taken. En dan was er ook nog de grote pastorie. Het onderhoud daarvan groeide haar ouder wordende ouders boven het hoofd en het was zelfs voor haar een enorme klus.

‘Hé, dagdromer.’

Mary’s hart sloeg een slag over en ze draaide zich met een glimlach om naar de lange jongeman met bruin haar en donkere ogen, die in zijn sleetse werkkleren en modderlaarzen op haar af kwam lopen. ‘Jack! Waar kom jij opeens vandaan? Ik heb je niet aan horen komen.’

Zijn ogen twinkelden toen hij zijn gehavende pet afdeed en hem in de zak van zijn morsige corduroybroek stopte. ‘Je was heel ver weg,’ zei hij in het plaatselijke accent. Hij kwam dichterbij en keek haar vol genegenheid aan voordat hij zijn hand uitstak naar de mand. ‘Geef die maar aan mij,’ zei hij zacht. ‘Zo te zien is hij zwaar.’

Mary keek snel over haar schouder om zich ervan te vergewissen dat ze niet gezien konden worden vanuit de pastorie of door de plaatselijke roddeltante. ‘Even dan,’ zei ze. ‘Als moeder ons ziet, zit ik in de problemen en ze is vanmorgen toch al zo slechtgehumeurd.’

Zijn gezicht betrok, zoals altijd wanneer Mary het over haar moeder had, maar hij zei niets, want ze wisten allebei dat niets verandering kon

brengen in de onbegrijpelijke, bijna afwijzende houding van Emmaline Jones ten opzichte van haar dochter. Hij nam haar bij de arm. ‘Kom op, laten we even een paar minuten uit de wind gaan staan.’

Ze aarzelde voordat ze zich door hem over de bevroren modderplassen naar een hek liet brengen, dat toegang gaf tot een akker en de beschutting van de dichte heg. Haar moeder vond Jack te min voor haar en zou woedend worden als ze hoorde dat ze samen waren gezien, maar Mary hield al van hem sinds ze op de kleuterschool naast elkaar hadden gezeten en ze was bereid Emmalines boosheid op de koop toe te nemen als ze even samen konden zijn.

Ze vonden een droog stuk gras in de beschutting van de heg en gingen zitten met de mand aan hun voeten. Hij pakte haar hand en keek diep in haar korenblauwe ogen voordat hij haar een kus op haar koude lippen gaf. ‘Gefeliciteerd met je verjaardag, Mary.’

Mary genoot van zijn kus, die haar verwarmde op deze bitterkoude dag. ‘Ik ben pas echt jarig nu ik even bij jou kan zijn,’ fluisterde ze verlegen toen ze zich van elkaar losmaakten. ‘Maar ik durf niet te lang te blijven. Ik ben al later dan zou moeten.’

Hij sloeg zijn sterke arm om haar schouders, trok haar tegen zich aan en gaf haar een zoen op haar kruintje. ‘Een paar minuten extra kan geen kwaad, en ik heb iets voor je.’ Hij graaide in zijn jaszak en gaf haar een klein pakje in bruin papier.

Ze zette grote ogen op. ‘Een cadeautje? Voor mij?’

Zijn jongensachtige grijns maakte hem jonger dan zijn negentien jaren. ‘Nou, jij bent degene die vandaag jarig is, toch? Maak maar eens open.’

Onhandig maakte ze de knoop in het touwtje los en trok het papier van het doosje. Vol verwachting opende ze het en haar adem stokte van verrukking, want op de fluwelen voering lag een gouden ketting met medaillon.

‘O Jack, wat mooi.’ Ze hield de lange ketting omhoog en liet hem aan haar vingers bungelen. ‘Maar hij moet verschrikkelijk veel geld hebben gekost. Dat had je echt niet moeten doen.’

‘Waarom niet?’ Hij nam hem van haar aan, schoof haar sjaal, lange haar en kraag opzij en hing hem om haar hals. Het medaillon kwam bijna tot haar middel. ‘Jij bent mijn bijzondere meisje en voor jouw verjaardag is alleen het beste goed genoeg.’

Ze kreeg tranen in haar ogen toen ze het gouden hartje streelde. Het was het eerste verjaardagscadeau dat ze ooit had gekregen en het was extra bijzonder omdat het van hem kwam. Ze boog zich naar hem toe en ging met haar lippen langs die van hem. ‘Dank je wel, Jack. Ik zal er heel zuinig op zijn.’

Hij bloosde van genoegen. ‘Ik ben blij dat je het mooi vindt,’ zei hij. ‘Het heeft me een eeuw gekost om te besluiten wat ik voor je moest kopen, maar de mevrouw in de winkel zei dat het een goede keus was.’

Mary trok haar handschoen uit en hield het medaillon vast, dat warm werd in haar hand. ‘O, het kan open. En je hebt er een foto van jezelf in gedaan.’

‘Die heb ik uit de foto van het rugbyleftal geknipt die eind vorig seizoen is gemaakt,’ legde hij uit. ‘Hij is een beetje onscherp, omdat Billy Watkins me een por in mijn ribben gaf, zodat ik bewoog.’

Ze bekeek de kleine zwart-witfoto en toen klikte ze het medaillon dicht en hield het teder in haar hand. ‘Het is perfect,’ zei ze met een zucht.

‘Ik dacht dat je misschien iets zou willen hebben als herinnering aan mij.’ Hij verschoof ongemakkelijk en meed haar blik.

Ze keek hem scherp aan. ‘Wat een rare opmerking,’ zei ze. ‘Ik zal je heus niet vergeten; we zien elkaar bijna elke dag.’

‘Alles wordt anders, Mary.’ Hij verschoof weer op het gras, zocht in zijn zakken en haalde een verfromfaaid pakje sigaretten tevoorschijn. Mary rookte niet, dus hij stak er een voor zichzelf op en bleef over de bevroren velden van zijn vader kijken zonder zijn gedachten prijs te geven.

Mary’s ongerustheid nam toe toen hij bleef zwijgen, maar ze wist dat ze er niet op moest aandringen dat hij vertelde wat hij met die opmerking had bedoeld, want Jack was net als zijn vader en overdacht zijn

woorden zorgvuldig voordat hij iets zei. Ze wachtte in spanning af terwijl hij zijn sigaret oprookte.

‘Mary, ik moet je iets vertellen,’ zei hij aarzelend. Hij keek naar zijn bemodderde laarzen.

Mary’s hart bonsde tegen haar ribben. ‘Wat klink je opeens ernstig,’ zei ze in een poging de angst die haar in zijn greep hield te bedwingen.

‘Nou, er is iets waar ik een hele tijd over heb nagedacht.’ Hij blies een rookwolk uit, boog zijn hoofd en bestudeerde de sigaret die hij tussen zijn vingers hield. ‘En het spijt me dat ik deze bijzondere dag voor je moet verpesten, maar ik heb dit al te lang uitgesteld en nu moet ik het je wel vertellen.’

Haar hart ging als een razende tekeer toen ze hem naar woorden zag zoeken. Ging hij haar vertellen dat hij niet meer van haar hield? Was het medaillon zijn afscheidsgeschenk? Ze probeerde wanhopig de opkomende paniek te bedwingen, maar haar stem verried haar toen ze vroeg: ‘Wat is er, Jack? Wat probeer je me te vertellen?’

Hij trapte de sigaret met zijn laars uit, greep haar handen en gooide het eruit. ‘Ik heb me aangemeld bij het leger en ik moet vanavond om halfnegen in de trein zitten.’

Ze keek hem ontzet en ongelovig aan. ‘Nee,’ zei ze scherp. ‘Dat kun je niet doen, Jack.’

Hij kneep in haar handen. ‘Ik moet het doen, begrijp dat toch, Mary. Ik ben jong, fit en sterk en ik moet samen met de andere jongens mijn bijdrage leveren. Ik kan niet hier op mijn handen blijven zitten terwijl zij vechten aan het front. Ik zou ze nooit meer onder ogen kunnen komen.’

Ze trok haar handen los. ‘Natuurlijk wel,’ zei ze heftig. ‘Je hebt een essentieel beroep en je vecht hier om ons allemaal te eten te geven nu de konvooien er zo moeilijk door kunnen komen. En je bent bij de Home Guard, je bent brandwacht en ook nog blokhoofd.’

Hij trok zijn lip op. ‘De Home Guard is voor oude mannen en jongens. En wat de boerderij betreft: er zijn landarbeidsters die mijn werk kunnen doen. Pa zorgt er wel voor dat dat goed gebeurt, wees daar

maar niet bang voor. De rest kan gemakkelijk door anderen worden overgenomen.’ Hij pakte haar handen weer. ‘Engeland heeft elke gezonde man nodig, Mary. Ik kan mijn snor niet drukken.’

‘Maar ik heb je ook nodig,’ zei ze in tranen. ‘Alsjeblieft, Jack, ga niet...’

Hij legde haar met een kus het zwijgen op. ‘Ik moet,’ fluisterde hij. ‘Begrijp je dat niet?’

Ze schudde haar hoofd, zodat haar haar om haar schouders zwiepte, terwijl de tranen over haar wangen liepen. ‘Nee,’ stamelde ze. ‘Ik begrijp het helemaal niet. Je hebt hier je werk en dat is net zo belangrijk als vechten.’

‘O, Mary,’ zei hij met een zucht. Hij trok haar tegen zich aan en hield haar stevig vast. ‘Het spijt me dat ik je van streek heb gemaakt, vooral vandaag. Maar ik heb hier enorm tegen opgezien en daarom heb ik het tot het allerlaatste moment uitgesteld.’ Hij tilde haar kin op en kuste de tranen weg, en zijn ogen smeekten haar hem te vergeven. ‘Ik hou van je, Mary,’ fluisterde hij, ‘en ik zal elk moment dat we gescheiden zijn aan je denken. Maar ik moet dit doen. Geef me alsjeblieft je zegen.’

Mary zag de vastberadenheid in zijn ogen en beseftte dat hij zich niet zou laten overhalen om te blijven, hoeveel hij ook van haar hield. Ze hield hem stevig vast, bang dat ze zich verschrikkelijk eenzaam zou voelen als hij weg was. En bang voor de afschuwelijke mogelijkheid dat hij niet meer thuis zou komen. Maar ze was vooral bang dat de tafere-len en de geluiden van de strijd, het gezelschap van geharde en meer wereldwijze mannen en de opwinding van de oorlog hem zouden veranderen, en dat hij dan ondanks zijn beloften niet meer van haar zou houden.

Jack leek te raden wat ze dacht, want hij hield haar nog steviger vast en streelde haar lange haar, wond het om zijn vingers en liet het over zijn handpalm glijden. ‘Ik weet dat we allebei nog heel jong zijn,’ zei hij zacht, ‘en dat we zullen veranderen door deze oorlog. Maar ik hou van je, Mary, en daar kan niets verandering in brengen. Als ik terug ben, gaan we trouwen, dat beloof ik je.’

Ze knikte met haar hoofd tegen zijn brede borst, want ze kon niets zeggen. Dit was de eerste keer dat hij het over trouwen had; ze waren er allebei stilzwijgend van uitgegaan dat ze op een dag samen een leven zouden opbouwen. Maar nu ging hij weg en hoe langer de oorlog duurde, hoe groter de afstand tussen hen zou worden. Ze sloeg haar armen om hem heen en haar tranen maakten de ruwe stof van zijn oude tweedjasje en de dikke trui die hij eronder droeg nat.

Hij hield haar dicht tegen zich aan en wiegde haar in zijn armen, en zijn stem klonk liefdevol toen hij zijn wang op haar hoofd legde. ‘Het is niet voor altijd, lieveling. Als het allemaal voorbij is, kom ik bij je terug en dan kunnen we samen zijn, zoals we altijd hebben gehoopt.’

Mary deed haar uiterste best om haar emoties onder controle te krijgen en nestelde zich tegen hem aan. Ze hield van zijn aardse geur, van de kracht van zijn armen en van het gestage kloppen van zijn hart tegen haar wang. Maar over een paar uur zou hij weg zijn en zou er een eind komen aan deze gekoesterde, gestolen momenten. Hij was het lichtstraaltje in haar saaie leven en ze wist niet of ze het wel kon verdragen als hij wegging. Maar dat moest, ze moest sterk zijn en haar angst voor zich houden.

‘Ja,’ wist ze eindelijk uit te brengen. ‘Natuurlijk zullen we weer samen zijn. Natuurlijk.’

Hij maakte zich los, hield met zijn grote, ruwe handen haar armen vast en keek haar recht aan. ‘Ik beloof je dat ik zal schrijven wanneer ik maar kan, en jij moet me op de hoogte houden van wat hier allemaal gebeurt en wat je aan het doen bent, zodat ik je voor me kan zien.’

Mary keek naar hem en omdat ze er niet aan twijfelde dat hij van haar hield en het net zo moeilijk had met dit verschrikkelijke afscheid als zij, wist ze de kracht bij elkaar te schrapen om beverig te glimlachen. ‘Ik zal elke dag schrijven,’ zei ze. ‘Hoewel ik niet weet wat ik te vertellen zal hebben,’ voegde ze eraan toe met een luchtigheid die in schrill contrast stond met het loodzware gevoel in haar hart. ‘Ik leid een heel rustig leven in de pastorie nu ik niet meer naar school ga.’

Hij keek haar even aan en liet zachtjes een vinger over haar lippen en

haar wang glijden. 'Je bent nu achttien, Mary, en je hebt veel meer te bieden dan je denkt. Je moet hier weggaan en een beetje van het leven proeven.'

'Ik zou het graag willen, maar het kan niet, Jack,' zei ze. 'Mijn ouders kunnen niet zonder me.' Er verscheen een wrange glimlach op haar gezicht. 'Dat zeg ik nou wel, maar moeder zou me waarschijnlijk graag zien vertrekken, hoewel ze dat grote huis onmogelijk in haar eentje kan bestieren.'

'Misschien heb je helemaal geen keus,' waarschuwde hij. 'Als jong, alleenstaand meisje zal van je worden verwacht dat je een bijdrage levert aan de oorlogsinspanning.'

'Dat zie ik dan wel weer,' zei ze zacht. 'Op dit moment kan ik alleen maar aan jou denken.' Ze hield zijn handen vast en keek hem aan om zijn dikke bruine haar, dat nodig geknipt moest worden, de boog van de wenkbrauwen boven zijn bruine ogen, de lange rechte neus en de genereuze mond in haar hoofd te prenten. 'Waar sturen ze je naartoe?'

'Naar een trainingskamp ergens in het westen. Het leger vertelt ons niet veel.' Hij haalde licht zijn schouders op. 'Maar er is wel iets gezegd over verlof voordat we naar onze uiteindelijke post worden gestuurd, dus het kan zijn dat ik hier over een paar weken weer terug ben.'

De hoop flitste door haar heen. 'Dan moeten we daarnaar uitkijken,' zei ze vastberaden.

Ze kusten elkaar nog eens en hielden elkaar stevig vast in de bitterkoude wind, die opeens van richting was veranderd en nu hun schuilplaats in blies. 'Je rilt helemaal.' Hij trok haar overeind. 'Kom op, je moet naar huis voordat je kouvat.'

Mary wilde niet dat er een eind kwam aan deze kostbare momenten, maar de kerkklok sloeg het hele uur en ze wist dat ze weg moest. 'Kan ik naar het station komen om je uit te zwaaien?' vroeg ze, terwijl hij met de zware mand door het hek liep en het zorgvuldig achter hen dichtdeed.

'Dat zou ik fijn vinden,' gaf hij toe terwijl ze uit de snijdende wind gingen staan. 'Maar het is misschien het beste als we hier onder vier ogen afscheid nemen,' voegde hij er zacht aan toe.

Ze kusten elkaar en klampten zich in de stille wanhoop van onuitsproken woorden en overweldigende emoties aan elkaar vast. Na een laatste tedere, lange kus deed hij onwillig een stap naar achteren, pakte haar hand en liep naast haar over de smalle weg naar de pastorie. Toen ze bij de laatste bocht waren, trok hij haar nog eens tegen zich aan, kuste haar hartstochtelijk, draaide zich om en liep haastig in de richting van de boerderij van zijn familie aan de andere kant van het dorp.

Mary werd verblind door tranen toen ze hem nakeek. Zijn schouders en hoofd waren gebogen en hij had zijn handen in zijn zakken gestoken; het was duidelijk dat hij vocht tegen zijn eigen emoties en niet om durfde te kijken.

Ze bleef op het weggetje staan tot hij uit het zicht was verdwenen en kroop toen als een gewond diertje naar de beschutting van de heg, waar ze ineens dook en zich overgaf aan een hartverscheurende huilbui.

Mary had geen idee hoelang ze had zitten huilen, maar uiteindelijk was de tranenstroom opgedroogd en besepte ze dat alles pijn deed, niet alleen door het gemis en de eenzaamheid, maar ook door de bittere kou, die tot in haar botten was doorgedrongen. Ze trok haar handschoenen weer aan en stampte met haar voeten om er wat gevoel in te krijgen, maar vanbinnen was ze verdoofd en haar hart voelde zwaar.

Ze streelde het gouden medaillon en kuste het voordat ze het onder haar kleren stopte, zodat het warm tegen haar huid lag, verborgen voor de spiedende ogen van haar moeder. Toen ze haar sjaal en de kraag van haar jas omhoog had getrokken wierp ze nog een laatste, verlangende blik over het weggetje, pakte de mand en sjokte naar huis. Ze wist dat de scherpe ogen van haar moeder niets zouden missen van haar dikke en rode oogleden en betraande gezicht, maar Mary besloot de wind de schuld te geven.

Net toen de kerkklok twee uur sloeg kwam ze de laatste bocht om. Ze was heel laat en dat zou problemen opleveren, maar ze besepte dat het niet uitmaakte. Niets maakte meer uit nu Jack wegging.

Ze ging langzamer lopen toen ze de grote kerk van grijze vuursteen

naderde, die statig een eindje van de weg stond, beschut door bomen achter een lage, door klimop overwoekerde muur. Ondanks eeuwen van oorlogen, burgerlijke onrust en de Reformatie was er nog steeds iets van de Saksische oorsprong behouden in de gebogen dakbalken en de stoere pilaren langs het brede, met flagstones geplaveide middenpad. De prachtige oude glas-in-loodramen waren voorzichtig verwijderd en opgeslagen in de crypte om ze te beschermen tegen ontploffingen, en de klokken in de vierkante Normandische toren waren voor de duur van de oorlog tot zwijgen gebracht.

Mary bleef staan bij het kerkhofportaal en zag dat de diepe schaduwen onder de houten boog niet konden verhullen dat er bladeren van de omringende bomen onder waren gewaaid, die nu in een hoop tegen de zwaar betimmerde, solide eiken deur lagen, die alarmerend kraakte als hij open werd geduwd. De grote begraafplaats zag er verwaarloosd uit, omdat de oude tuinman die zomer was overleden. Het gras stond hoog en het onkruid woekerde tussen de overhellende grafstenen, de met mos begroeide stenen engelen en de hoge victoriaanse grafmonumenten. Onder de grijze lucht bogen de donkere taxussen in de wind en het trieste gekras van de roeken benadrukte de algehele somberheid.

Haar blik viel op drie nieuwe grafstenen, dicht naast elkaar geplaatst om aan te geven dat hier strijdmakers lagen. Mary had de jongens van jongs af aan gekend en had ze op hun weg naar het station trots door het dorp zien paraderen met glanzende laarzen en een geperst uniform met opgewreven knopen. Net als vele anderen hadden ze het ultieme offer gebracht en het hele dorp was hen komen eren toen ze te ruste waren gelegd in de kalkachtige grond van hun geboorteplaats. Voor hen was de oorlog voorbij. Maar voor Jack begon die pas.

Mary wendde zich snel af en liep de lange oprit van de grote, lelijke pastorie op. Churchill had gesproken over offers en de noodzaak om elkaar bij te staan en zelfs in de donkerste uren moedig door te zetten, en nu begreep ze pas hoe moeilijk dat zou zijn. Toch was haar eigen offer veel kleiner dan de offers die anderen hadden moeten brengen en ze was vastbesloten om de toekomst dapper tegemoet te zien en haar

best te doen om alles thuis op orde te houden tot deze oorlog was gewonnen en Jack en alle andere jongens terugkwamen.

Krakend liep ze over het met onkruid doorschoten grind van de oprit. Ze keek met weinig genegenheid naar het huis, want hoewel ze er al woonde zolang ze zich kon herinneren, was het nooit een warm onderkomen geweest. Het roodstenen victoriaanse pand van drie verdiepingen stond midden op een stuk grond van vierduizend vierkante meter en bood uitzicht over de begraafplaats en de South Downs. Het was gebouwd in een tijd dat geestelijken grote gezinnen hadden en misschien waren haar ouders vroeger van plan geweest meer kinderen te krijgen, maar omdat zij de enige was en ze haar pas laat hadden gekregen, was het huis een grote, holle ruimte gebleven.

De zolderkamers waren afgesloten nadat het dak bij een bijzonder angstaanjagende aanval schade had opgelopen en ze niemand hadden kunnen vinden die de schade kon herstellen. Over de mooie meubels in de twee grote ontvangstkamers waren stoflakens gelegd, want het was te koud om meer dan een paar minuten in een van die kamers te verblijven. Elke winterochtend werden ze wakker met een dunne laag ijs aan de binnenkant van de rammelende schuiframen van de slaapkamers. Nu de kolen op rantsoen waren, waren de gietijzeren radiatoren dichtgedraaid en hoewel haar vader een elektrisch kachelkje in zijn werkkamer had, werd verder alleen de keuken verwarmd door het grote fornuis en zelfs daar werd het niet echt warm.

Mary liep naar de achterkant van het huis, waar haar fiets tegen de keukenmuur stond. De achterband zag er net zo plat en verloren uit als haar mislukte moestuin. Aan allebei moest worden gewerkt, maar de dagen werden steeds korter en er leek nooit genoeg tijd te zijn om alles te doen wat ze moest doen.

Toen ze uit de kou in de slecht verwarmde keuken kwam, zette ze haar boodschappenmand dankbaar op de geschrobde tafel. Ze ging voor het fornuis staan en hield haar handen boven de magere vlammetjes in de oven, zodat ze langzaam warm konden worden.

De ramen ratelden door de harde wind, de hemel werd donkerder en

de eerste regendruppels tikten tegen het glas. In dit slechte weer zouden er in elk geval geen aanvallen zijn, dacht ze. Inmiddels was ze warm genoeg om haar sjaal en handschoenen uit te doen en haar jas open te maken. Ze was blij met deze paar momenten voor zichzelf en controleerde of het medaillon goed onder haar gebreide trui zat en de ketting schuilging onder haar haar voordat ze de boodschappen begon uit te pakken.

Ze had een blik ham en een blik cornedbeef en twee van die nieuwe tarwebroden, die ze geen van allen lekker vonden, maar die de honger stilden. Verder waren er lever en niertjes, aardappels, uien, pastinaken en wortels, een klein stukje kaas, een beetje margarine, een pakje eipoeder, een pakje thee en een fles Camp-koffie. Er was geen suiker of siroop geweest en ook geen meel of niervet, maar ze had de meeste dingen op haar lijst weten te krijgen.

Ze legde de bonnenboekjes met haar portemonnee op de oude kast en borg de boodschappen op in de verschillende gammele keukenkastjes, waarbij haar rubberlaarzen over de ongelijke flagstones klossen. De keuken was haar favoriete ruimte, ook al zag hij er armoedig uit en kreeg je koude voeten als je het waagde je schoenen uit te trekken. Het raam boven het stenen aanrecht was dichtgetimmerd sinds het touw van het schuifraam was weggerot. Het hoge plafond was geel na jaren van koken en de rook van het fornuis. Er waren scherfjes van de donkergroene tegels achter het aanrecht gesprongen en het voegwerk was bros en grijs van ouderdom, maar de potten en pannen boven het gitzwarte fornuis waren glanzend gepoetst.

Mary liet de tinnen ketel vollopen en zette hem op het fornuis. Ze wilde net de theepot pakken toen er een harde stem klonk.

‘Waar heb jij gezeten?’

Mary zette de theepot voorzichtig op het aanrecht voordat ze zich omdraaide naar haar moeder, die zwaar leunend op haar wandelstok in de deuropening stond.

Emmaline had het uiterlijk van een lief oud dametje, want ze was klein en mollig en had een rond, meestal opgewekt gezicht, appelwan-

getjes, blauwe ogen en krullerig wit haar. In haar roze vest, grijze wollen rok en witte blouse en met de lavendelkleurige wollen sjaal om haar schouders zag ze eruit als een lief omaatje.

Mary wist dat haar moeder zich er heel goed van bewust was dat dit uiterlijke vertoon van hartelijkheid en zorgzaamheid haar populair maakte onder de dorpingen en dat ze er bewondering mee oogstte bij de liefdadigheidsorganisaties die ze leidde. Ze gebruikte het om haar zin te krijgen, vooral bij haar man Gideon. Maar ze had een andere kant die alleen naar het oppervlak kwam als ze alleen was met haar dochter. Dan werden haar ogen kil en haar zachte stem snijdend, en werd de glimlach vervangen door een sneer.

‘Er stond een lange rij bij de kruidenier,’ antwoordde Mary.

‘Leugenaar.’ Emmalines stem bleef zacht, maar had een beschuldigende ondertoon. Haar gezicht stond ijzig en haar lippen waren een smalle streep toen ze Mary recht aankeek.

‘Ik ben geen leugenaar.’ Mary probeerde kalm te blijven.

‘Dat ben je wel,’ zei Emmaline bijna onverschillig en ze hobbelde met haar wandelstok de keuken in. ‘Mevrouw Hobbs zei dat je bijna een uur geleden bent weggegaan bij de kruidenier. Waar heb je gezeten?’ Toen Mary aarzelde, keek haar moeder haar scherp aan. ‘Of moet ik vragen bij wie?’

Mevrouw Hobbs was de plaatselijke roddeltante, die bij het minste of geringste de telefoon pakte en van alles doorbriefde aan Emmaline. Mary haalde diep adem. ‘Ik was bij Jack Boniface,’ zei ze rustig, terwijl ze haar jas uittrok en aan het haakje achter de deur hing.

‘Sloerie dat je bent,’ siste Emmaline. ‘Je gedraagt je als een goedkope hoer.’ Haar door artritis geplaagde vingers kromden zich om de wandelstok en haar staalharde blik boorde zich in Mary’s ogen.

Mary hief haar hoofd. ‘Ik ben geen leugenaar en ook geen sloerie,’ zei ze, ‘en ik geloof niet dat pa het leuk zou vinden als je me zo uitscheldt.’

Emmaline trok haar lip op. ‘Hij is te zachtaardig om te zien hoe je echt bent, maar dat is zijn probleem,’ mompelde ze en ze ging aan de tafel zitten. ‘Je bent geboren met de smet van de zonde en die zit nog

steeds diep in je verdorven lijf.’ Haar afkeurende blik ging over Mary’s weelderige figuur. ‘Je bent een leugenaar en dat kan ook niet anders als je bedenkt...’

‘Zo is het wel genoeg, Emmaline,’ viel Gideon Jones haar vanuit de deuropening in de rede. Hij kwam de keuken in alsof hij het leven moe was en toen hij zich op een stoel liet zakken, was zijn lange gezicht afgetoed en bleek van de zorgen. Met zijn negenenzestig jaar was zijn donkere haar doorschoten met grijs en week het in hoog tempo weg van zijn magere gezicht met de sterke botten. In zijn sleetse zwarte pak en overhemd en met de gesteven witte boord van zijn roeping zag hij er oud en afgeleefd uit, en Mary’s hart ging naar hem uit.

‘O, mijn lieve Gideon,’ verzuchtte Emmaline, die opeens berouwwol keek. ‘Ik heb zo’n pijn van de artritis dat ik amper weet wat ik zeg.’ Ze legde met tranen in haar ogen haar vergroeide hand over die van hem. ‘Maar Mary was veel te laat thuis en ze heeft me van streek gemaakt door te liegen over waar ze was geweest.’

Zijn donkere ogen keken verward naar zijn vrouw, maar toen werd zijn gezicht zachter en wendde hij zich tot Mary. ‘We zijn allemaal in zonde geboren, liefje,’ zei hij met het melodieuze accent van een Welshman, waar zijn parochianen elke zondag als betoverd naar luisterden. Er lag een licht verwijt in zijn blik. ‘Heb je vandaag gelogen, Mary? Is je arme moeder daarom zo overstuurd?’

Mary had zich altijd verbaasd over het gemak waarmee Emmaline tranen tevoorschijn kon toveren, maar toen ze in de liefhebbende, vertrouwende ogen van haar vader keek, moest ze bekennen: ‘Ik was laat thuis en heb niet precies gezegd waar ik ben geweest, dus inderdaad, ik ben niet helemaal oprecht tegen moeder geweest.’

Toen Gideon iets wilde zeggen, legde Emmaline haar hand op zijn arm. ‘Ze was weer bij Jack Boniface,’ zei ze zacht, ‘en ik ben bang dat ze die jongen helemaal lekker loopt te maken.’

Mary balde haar vuisten om haar verontwaardiging en gekwetstheid over de manier waarop haar moeder de situatie voorstelde in bedwang te houden. ‘Jack heeft zich aangemeld bij het leger,’ legde ze haar vader

haastig uit. ‘Hij gaat vanavond weg en we wilden alleen even afscheid van elkaar nemen.’ Ze pakte zijn hand en smeekte hem met haar ogen om begrip. ‘We hebben niets verkeerd gedaan,’ voegde ze er zacht aan toe.

Gideon negeerde Emmaline, die tegensputterde. ‘Ik kan begrijpen dat jullie afscheid wilden nemen; jullie kennen elkaar tenslotte al sinds jullie klein waren. Maar het is niet fatsoenlijk om alleen te zijn met Jack of met een andere man. De deugdzaamheid van een vrouw is een kostbaar iets, Mary, en je bent op een leeftijd waarop de verleiding het sterkst is.’

Mary bloosde toen ze dacht aan de heimelijke zoenen en de manier waarop Jack haar had vastgehouden.

‘Zie je dat, Gideon?’ zei Emmaline triomfantelijk. ‘Ze is gewoon een slet.’

‘Hou je mond, Emmaline,’ zei Gideon rustig. ‘Laat onze dochter zelf spreken.’

Mary keek haar vader recht aan. ‘Jack en ik houden van elkaar,’ zei ze, ‘maar we hebben niets verkeerd gedaan. Ik wou dat jij en moeder me eens zouden vertrouwen.’

Emmalines lippen vertrokken tot een sneer toen ze naar haar dochter keek, maar voor Gideon veranderde die in een zachte, spijtige glimlach. ‘Hoe kunnen we haar vertrouwen als ze stiekem met die jongen afspreekt en er daarna over liegt? Ik maak me zorgen, Gideon, niet alleen om haar reputatie, maar ook om de schande die ze over jou kan brengen.’

Gideon had een hekel aan onenigheid en hij verschoof ongemakkelijk op zijn stoel toen zijn bezorgde blik heen en weer ging tussen zijn vrouw en zijn dochter. ‘Ik vind dat je Mary je verontschuldigen moet aanbieden voor je harde woorden, Emmaline,’ zei hij uiteindelijk. ‘Ik weet dat je je zorgen maakt, maar ik wil je nooit meer zo tegen haar horen spreken.’

Emmaline verstijfde en hoewel haar stem strak klonk van de onderdrukte woede, sprongen de tranen haar weer in de ogen. ‘Ik ben niet

degene die fout zit,' zei ze terwijl ze ze weg knipperde. 'Het meisje is onhandelbaar en moet onder de duim worden gehouden, anders maakt ze ons allemaal te schande met haar lichtzinnige gedrag.'

'Jij bent degene die me te schande maakt,' zei hij triest en met ogen vol pijn. 'Kun je je er dan niet toe brengen om van je dochter te houden, om haar te vertrouwen en net zo lief voor haar te zijn als voor anderen?'

Emmalines ware aard uitte zich in haar opeengeklemd lippen en haar tot spleetjes geknepen ogen toen ze haar echtgenoot verontwaardigd aankeek, maar iets in zijn blik legde haar het zwijgen op en ze wendde zich af.

Mary had niets gemist van die intense blik in de ogen van haar vader en de reactie daarop van haar moeder, en ze vroeg zich af wat die betekenden. Haar vaders smeekbede vertolkte haar eigen gevoelens en ze wilde dat haar moeder antwoord had gegeven.

Terwijl de ongemakkelijke stilte bleef voortduren, keek Mary naar haar moeder met een diep gevoel van spijt over het gebrek aan warmte tussen hen. Emmaline had nooit haar hand tegen haar opgeheven en ze had in Mary's kindertijd met kordate, koele efficiëntie haar plichten als moeder vervuld. Maar haar scherpe tong had diepe wonden geslagen. Altijd had ze iets aan te merken en ze had nooit een kans voorbij laten gaan om haar te vernederen en te beschuldigen van zondig gedrag als haar vader niet in de buurt was.

Ondanks haar moederlijke gestalte en lieve gezicht waren er geen knuffels of verhaaltjes voor het slapengaan geweest, geen kusjes of belangstelling voor haar schoolprestaties. Voor de genegenheid waaraan ze zo'n behoefte had, was Mary helemaal afhankelijk geweest van haar zachtzinnige vader. Nu ze bijna volwassen was en terugkeek op die jaren, zag ze dat Emmaline slechts een noodzakelijke en zware plicht had vervuld en niet in staat was geweest tot meer.

Toen Emmalines onverschillige blik op haar viel, moest Mary aanvaarden dat het nooit anders zou worden. Ze wendde zich met pijn in haar hart af en haalde de ketel van het fornuis. 'Ik zal thee zetten,' zei ze

in een poging de stemming te verbeteren. ‘Dit koude, natte weer bezorgt moeder kennelijk veel pijn en jij zult ongetwijfeld dorst hebben, papa.’

Gideon ontspande zichtbaar toen Mary de theepot op tafel zette en de kopjes en schotels pakte. ‘Dank je, Mary,’ zei hij zacht. ‘Ik weet zeker dat je moeder je bezorgdheid waardeert.’

Dat betwijfelde Mary, maar ze had andere dingen aan haar hoofd. ‘Ik wil vanavond graag naar het station om Jack uit te zwaaien,’ zei ze terwijl ze thee inschonk.

‘Maar jullie hebben toch al afscheid genomen,’ zei hij met een verbaasde frons.

‘Dat weet ik.’ Ze ging zitten en pakte de bleke hand van haar vader. ‘Maar hij gaat naar het front, papa, en misschien zie ik hem nooit meer terug.’

Hij keek haar bedachtzaam aan. ‘Je zegt dat jullie van elkaar houden,’ zei hij na een tijdje, ‘en ik heb gezien hoe mensen zich in dergelijke omstandigheden kunnen laten meeslepen. Ik denk dat het het beste is als je vanavond niet gaat. Het is niet fatsoenlijk.’

‘Maar...’

‘Je hebt je vader gehoord,’ zei Emmaline poeslief. ‘Hij heeft gezegd dat je niet moet gaan en daarmee uit.’

Mary zag de wraakgierige blik in haar ogen, maar reageerde er niet op. Haar vader was doodmoe en hij vond het verschrikkelijk als ze ruziemaakten.

Ze begon boterhammen te maken voor de lunch, maar terwijl de wind om het huis joeg, de regen tegen de ruiten sloeg en de keukenklok de minuten voor het vertrek wegtikte, was ze met haar gedachten bij Jack. Hoeveel problemen ze er ook mee zou krijgen, ze was vastbesloten vanavond naar het station te gaan.

Verschenen van Ellie Dean:

Een nieuw begin

Ver van huis

Geef nooit op

Een groot hart

Altijd in mijn hart

Voor altijd

Een mooie toekomst

Afscheid voor even

Dit is het achtste boek in de serie Een veilige haven
Eerste druk april 2024

Oorspronkelijke titel *While We're Apart*

Oorspronkelijke uitgever Arrow Books

Copyright © 2015 Ellie Dean

The moral right of the author of this work has been asserted in accordance with the
Copyright, Designs and Patents Act 1988

Copyright © 2024 voor deze uitgave Uitgeverij De Fontein, Utrecht

Vertaling Yolande Ligterink

Omslagontwerp De Weijer Design, Baarn, naar een ontwerp van Christabella De-
signs

Omslagbeeld © Getty Images/Meg Takamura

Opmaak binnenwerk ZetSpiegel, Best

ISBN 978 90 261 6940 3

ISBN e-book 978 90 261 6941 0

ISBN luisterboek 978 90 261 6942 7

NUR 302

www.uitgeverijdefontein.nl

Uitgeverij De Fontein vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verant-
woorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papie-
ren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is
dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Alle personen in dit boek zijn door de auteur bedacht. Enige gelijkenis met be-
staande – overleden of nog in leven zijnde – personen, anders dan die in het pu-
blike domein thuishoren, berust op puur toeval.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/
of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch,
door geluidsopname- of weergaveapparatuur, of op enige andere wijze, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.